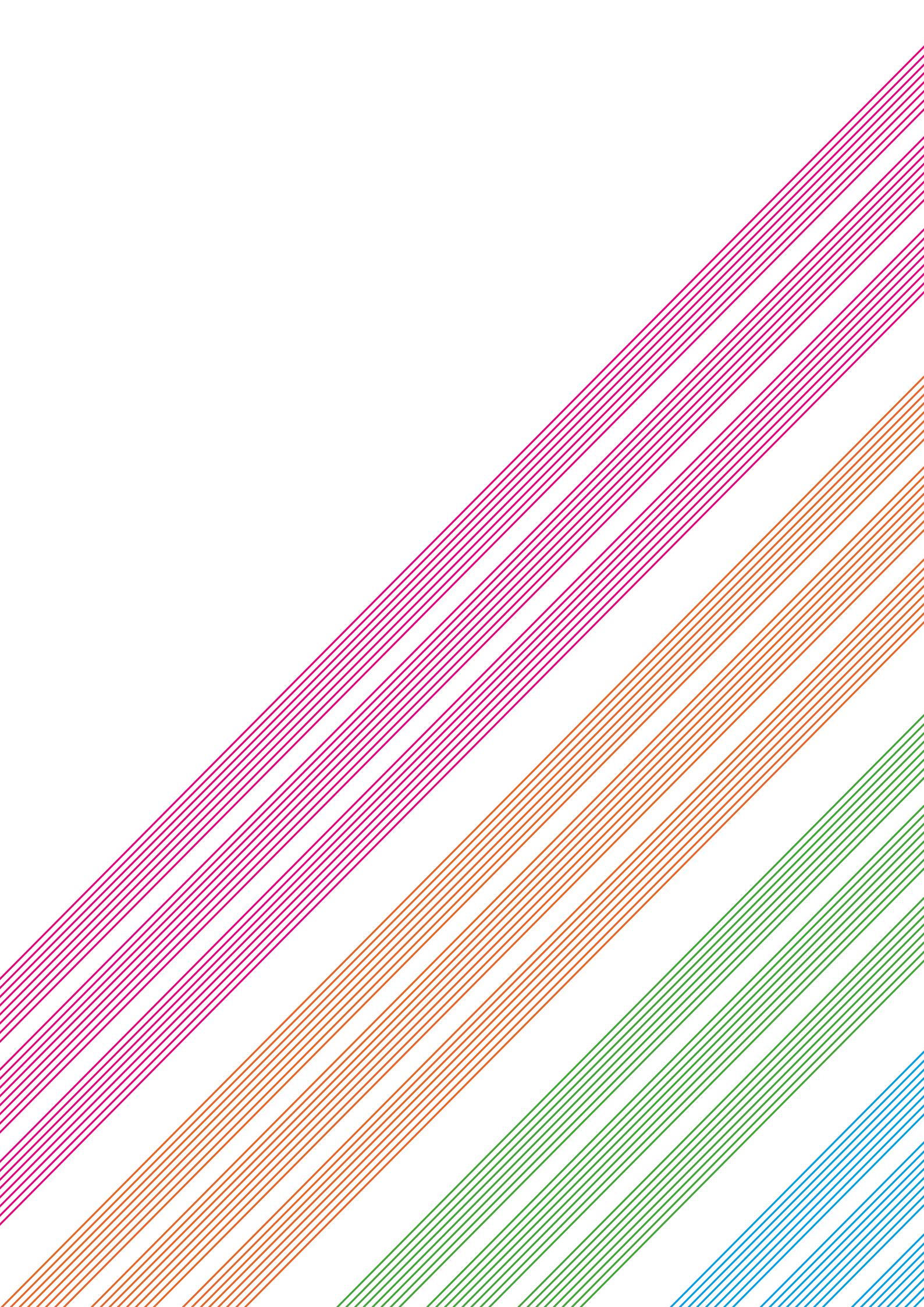

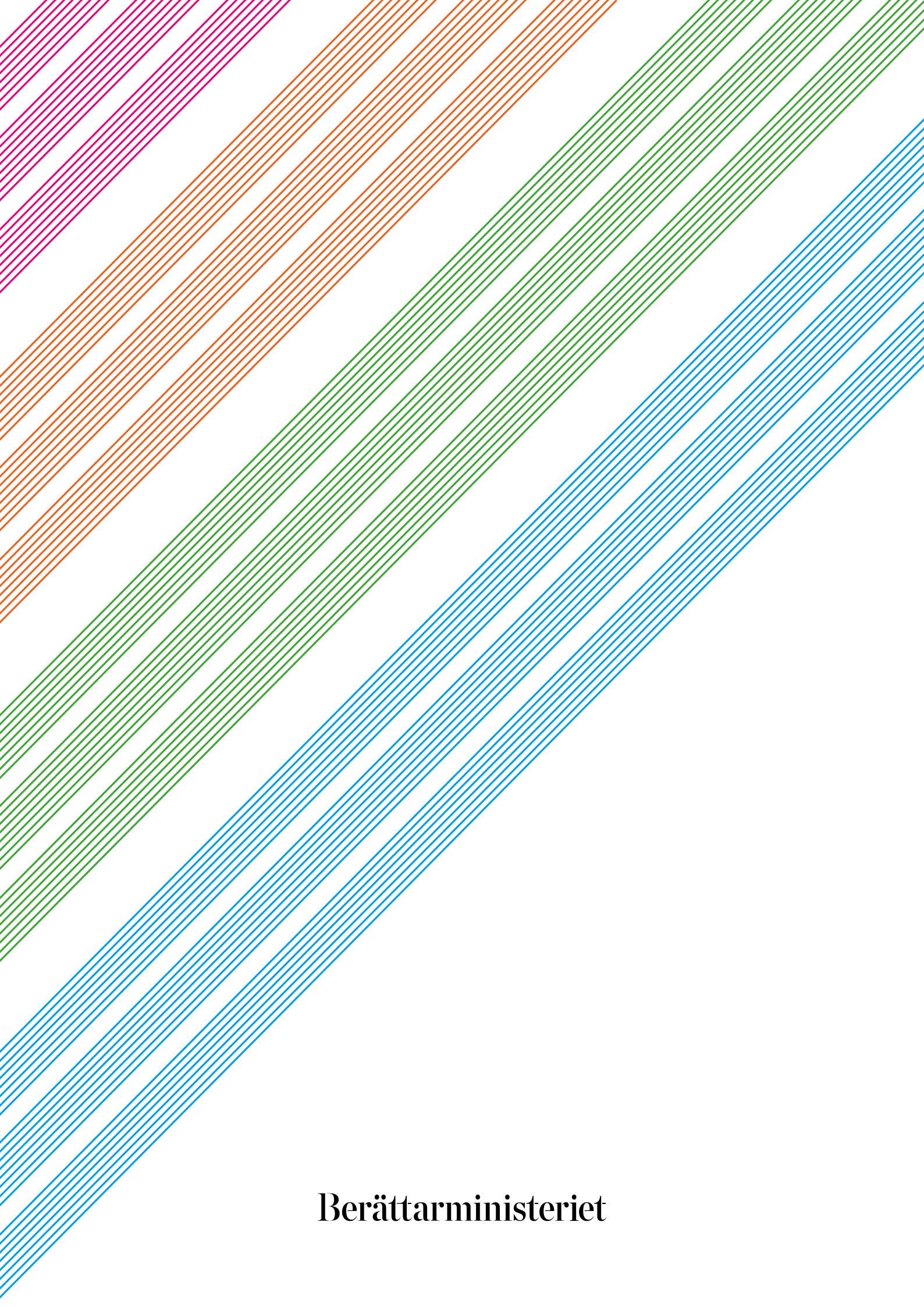
årskurs 2-3

RAKRAK

Lärohandledning

RAKRAK

Berättarministeriet

KARTUPPDRAGET

Välkommen till Kartuppdraget!

Syftet med programmet är att ge dig som arbetar med elever i årskurs 2–3 stöd att på ett lustfyllt sätt öka elevernas intresse för SO och idrott. Under programmets gång skapas tillfällen till samtal om vilka faktorer som påverkar elevernas närmiljö. Programmet ger möjlighet för dig som lärare att arbeta ämnesövergripande (svenska, SO och idrott) och utveckla elevernas språk- och kunskapsinhämtning.

Storyline

Medarbetarna på bokförlaget Berättarministeriet hör av sig till klassen med ett nytt viktigt uppdrag. Medarbetarna känner stor tillit till eleverna och undrar om de kan hjälpa till att undersöka en mystisk plats som är markerad på en upphittad karta. Eleverna bjuds in till Berättarministeriet där de får göra observationer på platsen. Under besöket skapar eleverna i ett första steg fantasifulla berättelser med platsen som inspiration. Arbetet med den mystiska platsen fortsätter sedan i klassrummet där eleverna får fördjupa sina kunskaper i SO. På idrottslektionerna lär de sig att orientera och får under orienteringen ledtrådar till hur platsen kommer att se ut i framtiden. Redaktör Schwartz återkopplar senare till elevernas besök och ger dem i uppgift att skapa en podcast. I podcasten får eleverna resonera kring hur de tror att platsen kommer att se ut om 50 år. Eleverna skriver manus till sina podcasts i klassrummet och bjuds sedan tillbaka till bokförlaget för att spela in dessa framtidsspaningar.

Du som lärare anpassar tidsåtgången för programmet utifrån dina elevers förutsättningar. Vissa lektionstillfällen behöver få ta längre tid. Du avgör vad dina elever behöver. Däremot behöver elevernas manus vara klara innan poddinspelningen på Berättarministeriet.

Programmet består av totalt sex undervisningstillfällen i SO, tre i idrott och hälsa samt två tillfällen i Berättarministeriets utbildningscenter. Det första och sista lektionstillfallet äger rum på Berättarministeriet. Programmet avslutas med att du som lärare läser upp det sista brevet på valfri lektion.

De gemensamma tillfällena är markerade med grönt.

innehåll

Lektionsöversikt	6-7
Svenska och SO	8-34
Centralt innehåll och kapskrav Svenska	8-9
Centralt innehåll och kapskrav So	10-11
Lektion 1 och Brev 1	12-13
Ordlista brev 1	14
Nu! - tabell	15
Lektion 2 och Då! - tabell	16-17
Lektion 3 och brev 2	18-19
Ordlista brev 2	20-21
Lektion 4 och Framtiden! - tabell	22-23
Lektion 5-6 och arbetsgång	24-25
Manus till podden	26-30
Final och gemensamt mål	31-32
Brev 3 och tillhörande ordlista	33-34
Idrott	35-46
Centralt innehåll och kapskrav	36
Lektion 1 och allemansrätten-tabell	37-38
Lektion 2 och kartmemory	39-41
Lektion 3 - Orientering!	42
Final och gemensamt mål	43-44
Brev 3 ordlista brev 3	45-46

START!

På Berättarministeriet

Inga förberedelser krävs. Eleverna kommer att göra en fältstudie och skriva en berättelse.

SO & SVENSKA

Lektion 1

Klassen får ett brev från medarbetarna på bokförlaget som vill veta mer om området som eleverna undersökte under besöket på Berättarministeriet. På SO-lektionen får eleverna med hjälp av bilder, en karta och sina egna observationsrapporter fylla i en tabell om hur området ser ut i dag. Diskutera med eleverna orsaker till varför miljön ser ut som den gör och vad det har för konsekvenser för människor och miljö.

Lektion 2

Återknyt till brevet från förra lektionen. Nu får eleverna med hjälp av en faktatext fylla i en tabell och besvara frågan: hur såg området ut förr i tiden? Diskutera livsmiljöer och hur de påverkas av människan. Hur såg området vid Berättarministeriet ut för länge sedan jämfört med nu? Hur lever människor i dag och hur levde de då i sin närmiljö?

Lektion 3 (måste ske före orienteringen i idrott)

Eleverna har fått ett nytt brev av Redaktör Schwartz som har fått ta del av elevernas arbete och är väldigt imponerad. Schwartz vill veta mer om hur platsen kan komma att se ut i framtiden. Redaktören ger därmed eleverna uppdraget att spela in en podcast på ämnet.

Håll ett textsamtal med eleverna om brevet, uppdraget och centrala begrepp.

Lektion 4 (måste ske efter orienteringen i idrott)

Återkoppla till brevet där eleverna har fått i uppdrag av redaktör Schwartz att spela in en podd med frågeställningen: Hur kommer platsen att se ut om 50 år? Eleverna arbetar vidare med tabellen och fyller i den sista tabellen med hjälp av ledtrådarna från orienteringen.

Lektion 5-6

Eleverna arbetar med manus till poddinspelningen i mindre grupper. De får också utrymme att träna på sina manus. Du får gärna rollfördela vem som ska säga vad under poddinspelningen.

IDROTTE & HÄLSA

Lektion 1

Eleverna får en genomgång av allemansrätten samt rättigheter och skyldigheter i naturen. Under lektionen går ni även igenom säkerhet och hänsynstagande vid träning och natur- och utevistelser.

Lektion 2

På idrottslektionen introduceras eleverna till orientering med en genomgång av kartors uppbyggnad och symboler.

Arbeta med kartor. Hur fungerar kartor? Hur är de uppbyggda och vad betyder symbolerna? Sammanfatta också vad som är bra att tänka på när eleverna är ute och orienterar.

Lektion 3 (måste ske mellan lektion 3 och 4 i SO)

Orientering - Eleverna får i uppgift att ta sig ut för att hitta ledtrådar på orienteringsbanan om hur platsen kommer att se ut i framtiden.
Förberedelser: Skapa en orienteringsbana och placera ut ledtrådar i kontrollstationerna.

Glöm inte att ta
med manus!

FINAL

På Berättarministeriet

Eleverna välkomnas tillbaka till Berättarministeriet för att spela in sina poddar. När inspelningen är klar sparar medarbetarna på utbildningscentret dessa på ett USB. Besöket avslutas med att grupperna lyssnar på poddarna tillsammans.

MÅL

I klassrummet

Det sista som sker i programmet är att klassen tar emot ett brev från redaktör Schwartz som en återkoppling på deras arbete. Brevet läses upp i klassrummet på valfri lektion, ungefär en vecka efter finalbesöket.

STANBURY

Svenska

- Att lyssna och återberätta i olika samtalssituationer.
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel att skriva ned något man talat om.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande om vardagsnära ämnen för olika mottagare.
- Språkets struktur med stor och liten bokstav, punkt, frågetecken och utropstecken samt stavningsregler för vanligt förekommande ord i elevnära texter.

Kunskapskrav för godtagbara kunskaper i slutet av år 3

Eleven kan läsa bekanta och elevnära texter med flyt genom att använda lässtrategier på ett i huvudsak fungerande sätt. Genom att kommentera och återge några för eleven viktiga delar av innehållet på ett enkelt sätt visar eleven grundläggande läsförståelse. Dessutom kan eleven föra enkla resonemang om tydligt framträdande budskap i texterna och relatera detta till egna erfarenheter.

Eleven kan söka information ur någon anvisad källa och återger då grundläggande delar av informationen i enkla former av faktatexter. Texterna innehåller grundläggande ämnesspecifika ord och begrepp som används så att innehållet klart framgår.

Samhällsorienterande ämnen - SO

- Rumsuppfattningar med hjälp av mentala kartor och fysiska kartor över till exempel närområdet och skolvägar, såväl med som utan digitala verktyg. Storleksrelationer och väderstreck samt rumsliga begrepp, till exempel plats, läge och gräns.
- Tidslinjer och tidsbegreppen dåtid, nutid och framtid.
- Miljöfrågor utifrån elevens vardag, till exempel frågor om trafik, energi och matvaror.
- Hemortens historia. Vad närområdets platser, byggnader och vardagliga föremål kan berätta om barns, kvinnors och mäns levnadsvillkor under olika perioder.
- Förutsättningar i natur och miljö för befolkning och bebyggelse, till exempel mark, vatten och klimat.

Kunskapskrav för godtagbara kunskaper i slutet av åk 3

Eleven kan undersöka hemortens historia och ger då exempel på människors levnadsvillkor under olika perioder. Eleven gör då enkla jämförelser mellan livet förr och nu utifrån människors berättelser och olika skildringar. Dessutom beskriver eleven hur man kan iakttä spår av forntiden i naturen och i språkliga uttryck. Eleven kan även beskriva delar av människans tidiga historia genom att ge exempel på människors levnadsvillkor och några viktiga händelser. Vidare kan eleven i viss utsträckning använda tidslinjer och några olika tidsbegrepp för att ange händelser i tid.

Eleven kan utifrån närområdet beskriva hur naturen och miljön kan påverka var människor bor och arbetar. Eleven anger några viktiga samhällsfunktioner och ger exempel på yrken och verksamheter i närområdet. Dessutom kan eleven ange några orsaker till att människor flyttar från en plats till en annan och ge exempel på vad en flytt kan innebära för barn och familjer. Eleven beskriver hur olika handlingar i vardagen kan påverka miljön och ger utifrån detta förslag på hur man kan bidra till hållbar utveckling.

Eleven gör enkla undersökningar av omvärlden och kan då använda karta, jordglob, väderstreck och rumsliga begrepp för att återge namn och beskriva lägen och storleksrelationer på världsdelarna och andra för eleven betydelsefulla platser och länder.

Lektion 1 - miljöbeskrivning

Eleverna ska använda sig av den kunskap som de fick med sig från det första besöket på Berättarministeriet. Eleverna får möjlighet att analysera hur den mystiska platsen ser ut i dag.

Förberedelser och material

- Dela in eleverna i grupper med cirka 4 elever per grupp. Eleverna kommer att arbeta i samma grupper i både SO och idrott under hela programmets gång. Tänk på att eleverna ska handleda och utveckla varandra i grupperna. Blanda olika förmågor och styrkor.
- Ta fram brev 1 från medarbetarna på bokförlaget.
- Använd elevernas observationsrapporter från besöket på Berättarministeriet och ta fram dem till lektionen. Gör gärna kopior så att det finns till samtliga grupper.
- Fotografier av platsen och från det närliggande området som ni får av medarbetarna på bokförlaget.
- Karta över platsen som ni får av medarbetarna på bokförlaget.
- NU-tabeller - en kopia per elev.
- Begreppslista till Brev 1 från Bokförlaget.

Eleverna har fått ett brev från medarbetarna som tackar eleverna för deras senaste besök och vill nu veta mer om området kring platsen de undersökte när de var på Berättarministeriet. I brevet frågar medarbetarna även hur platsen såg ut förr i tiden, vilket ni återkommer till på nästa lektion.

Brev 1

Hej barn!

Tack för er hjälp med den mystiska kartan. Vi hade aldrig kunnat undersöka platsen och hitta alla de ledtrådarna utan er fantasi!

Era observationer gjorde oss verkligen nyfikna! Vi vill veta mer om det här området. Hur ser det ut runtomkring den här platsen? Hur ser det ut nu? Och hur kan det ha sett ut förr i tiden? Kan-ske kan detta leda oss till svaret på mysteriet om kartan?

Vi skulle bli oändligt glada om ni vill hjälpa oss ännu en gång. Vi skickar med en karta och några bilder på området som ni kan använda för att undersöka området vidare. Ingen detalj är för liten. Lycka till!

Hoppfulla hälsningar

Medarbetarna på Berättarministeriet

Ordlista brev 1

Mystisk	Hemlig, gåtfull
Undersöka	Ta reda på
Ledtråd	Ett tips eller spår som kan hjälpa till att lösa ett mysterium, alltså en gåta eller något som man vet väldigt lite om
Observation	En noggrann och uppmärksam titt på något
Nyfiken	Man vill veta mer
Område	Plats, en specifik yta
Runtomkring	På alla sidor runt någonting
Förr i tiden	Förut, för länge sedan
Mysterium	Gåta, något man vet väldigt lite om
Oändligt	Evigt, det finns inget slut
Vidare	Mer, fortsätta
Detalj	En liten del av något stort

Miljö

Hur ser naturen ut? Är det mycket skog eller är det öken?

Finns det många vägar? Finns det tunnelbana och/eller buss?

Finns det människor som cyklar eller promenerar?

Bostäder

Hur ser husen ut? Finns det lägenheter, villor, radhus eller kanske en koja?

Människor

Finns det många människor på platsen? Vad gör de? Är de unga eller gamla?

Lektion 2 - platsen vid Berättarministeriet

Syftet med lektionen är att eleverna ska kunna dra paralleller mellan då och nu. Eleverna får möjlighet att reflektera över hur platser och levnadsvillkor förändras, och vad som är likt och olikst elevernas egen vardag.

Förberedelser och material

- Brev 1 från medarbetarna på Berättarministeriet
- Elevernas NU-tabeller
- DÅ-tabeller, en kopia per elev
- Bakgrundsinformation, en kopia per elev

Återkoppla till brevet från medarbetarna på bokförlaget som ni läste upp förra lektionen. Medarbetarna vill också veta hur platsen såg ut förr i tiden. Låt eleverna med hjälp av bakgrundsinformationen fylla i DÅ-tabellen. Diskutera vad som stod i bakgrundsinformationen om platsen. Använd gärna EPA-modellen (Ensam, Par, Alla) när ni diskuterar bakgrundsinformationen. Samla in elevernas tabeller i slutet av lektionen och säg till eleverna att du kommer att skicka kopior på dem till medarbetarna på bokförlaget.

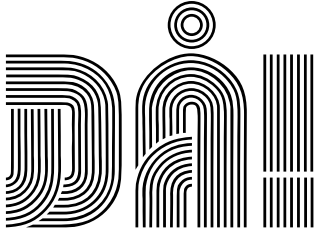
Frågor att diskutera:

- Hur såg platsen ut tidigare?
- Hur levde människor? Hur stor var befolkningen?
- Hur såg närmiljön ut (skola, parker, lekplatser, fotbollsplaner m.m.)?

Jämför gärna med hur det ser ut i dag. Jobba med tabellen för att eleverna ska utveckla sin förmåga att resonera kring orsaker och konsekvenser av hur människan och närmiljön påverkas.

Miljö

Hur såg platsen ut förr? Var det mer eller mindre skog?

Hur tog man sig mellan olika platser förr?

Bostäder

Hur såg husen ut?

Människor

Hur kan människan ha påverkat platsen? Fanns det fler eller färre människor förr?

Lektion 3 - Uppdraget från Schwartz och mentala kartor (Måste ske innan orienteringen i idrott)

Eleverna får möjlighet att öva sitt kognitiva tänkande.

Förberedelser och material:

- Brev 2
- Begreppslista till brev 2
- Papper så att eleverna kan rita sina mentala karta

Eleverna får ett brev från Schwartz som är imponerad över deras arbete. Redaktören vill veta mer om hur området kan komma att se ut i framtiden. Schwartz ger eleverna i uppdrag att spela in en podcast där de får diskutera sina framtidsspaningar. Håll ett textsamtal där eleverna får fundera och reflektera över brevets innehåll med hjälp av EPA-modellen. Här kan ni även diskutera och gå igenom svåra ord och begrepp från brevet. Använd gärna begreppslistan, men dela **inte** ut den till eleverna. Då listar eleverna ut att du har läst brevet i förväg. Eleverna får sedan rita en mental karta efter valt tema. Förklara gärna för eleverna vad mentala kartor är, och hur de hjälper oss i vardagen.

Fördelen med mentala kartor

En mental karta avser en kartliknande bild av världen som en person bär med sig i sin hjärna, baserad på personens erfarenheter. Mentala kartor speglar därmed en individs rumsuppfattning och är ett bra verktyg för att förstå barnens verklighetsuppfattning. I dagens informationssamhälle möter barn en verklighet som inte var lika synlig för 20 år sedan, men eftersom barn inte har samma erfarenheter eller verktyg för tolkning som vuxna kan informationen vara svårtolkad. Barnen hör om till exempel "Disney World" i USA och vill åka dit, utan uppfattning om hur långt bort det ligger. Att kartlägga barns mentala kartor kan därför vara ett bra sätt för att förse dem med verktyg för att hantera det stora informationsflödet. Övningen stärker elevernas relation med kartor samt användning av såväl rumsliga begrepp som storleksrelationer. För att rita upp sin mentala karta måste eleven sätta föremål i relation till varandra såsom vad som är störst och minst.

1. Samtala kring rumsliga begrepp. Vad betyder egentligen "läge" och "gräns"? Ta gärna upp väderstrecken.

Be eleverna att rita en karta över något av alternativen:

- Hur de åkte till Berättarministeriet (utmaning)
- Sin egen väg från hemmet till skolan
- Hur de gick från Berättarministeriet till platsen de skulle undersöka (utmaning)
- Rita skolgården

2. Eleven får förklara och berätta om sin karta för andra elever. Ge gärna eleven begreppsverktyg som rumsliga begrepp. t.ex. "här går man till vänster" och "det här ligger bakom den där byggnaden".

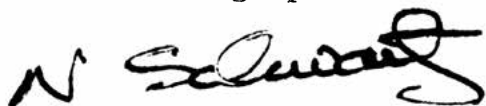
Min assistent Nilla stormade nyss in med ett alldeles besynnerligt beteende. Först hade jag svårt att koncentrera mig på vad hon sa eftersom hon med all sin fart slog Amelia Earharts bok "20h 40min" ur handen på mig. Amelia var den första kvinnan att flyga ensam över Atlanten. Det var ingen som hade tänkt att det var möjligt förrän tanken dök upp hos henne. Hon var en pionjär. Fantasi, barn. Det kommer man långt med, och högt.

Nilla hade i alla fall en bra anledning att störa. Hon berättade för mig att ni har arbetat med den mystiska kartan som dök upp på Berättarministeriet för ett tag sedan och att ni har undersökt mysteriet vidare. Vilka spännande upptäckter ni har gjort! Barn, era fynd har väckt allt för många frågor på förlaget. Mina medarbetare har ännu svårare att koncentrera sig än vanligt för de är så nyfikna på hur det går för er. Jag behöver svar. Det är så många frågor som dras upp här på förlaget i tid och otid att kaffet hinner kallna innan jag hunnit reda ut alla frågor. Som ni så klokt har observerat har området förändrats mycket under åren. Det fick mig att fundera. Hur kommer platsen att förändras härnäst? Kommer den att se likadan ut när ni har hunnit bli vuxna? Jag tror ni behöver agera pionjärer och utforska, precis som Amelia gjorde. Säg mig, barn. Hur tror ni att platsen kommer att se ut i framtiden?

Påhittiga pratkvarnar pladdrar i poddar säger Nilla. Vet ni vad en podd är? Jag har precis fått lära mig att en podd kan innehålla många saker, men det är alltid en eller flera personer som pratar med varandra. Nästan som en bok, fast att den pratas istället för skrivs. Det är så mycket prat om podd att jag blir andfådd. Men Nilla är så envis att jag till slut gav med mig. Berättarministeriet ska alltså börja göra podd.. Vad heter det egentligen i plural? Podder? Poddor? Paddor? Padderior?

Hur somhelst. Framtiden låter som ett utmärkt tema för podden. Tyvärr är mina medarbetare inga påhittiga pladdrare. Därför sätter jag min tillit till er. Kan ni komma tillbaka till förlaget och hjälpa dem? Barn, ta reda på allt ni kan om platsens framtid och kom sen till Berättarministeriet och spela in en podd där ni berättar allt ni vet om områdets framtid!

Jag väntar otåligt på svar,

Hälsningar N. Schwartz

Ordlista brev 2

Assistent	Någon som hjälper till med olika saker
Att storma in	Springa in i ett rum med hög fart
Besynnerligt	Konstigt
Att koncentrera sig	Att tänka jättemycket på en sak och bara den
Atlanten	Det stora havet som ligger mellan Amerika, Europa och Afrika
Pionjär	Någon som är först med att göra eller komma på någonting
Anledning	Förklaring, argument
Upptäckt	Något man hittar eller förstår
Fynd	En värdefull sak som man hittar som är gammal/från förr i tiden
Reda ut	Att lösa någonting, göra någonting tydligt
Klok	Smart, vis, intelligent
Medarbetare	Anställda (de som jobbar på bokförlaget)
I tid och otid	Hela tiden
Observera	Att undersöka, titta på
Att förändras	När något blir någonting annat än vad det var förut
Att fundera	Att tänka
Härnäst	Nästa gång, vad som kommer hända efter
Att agera	Spela eller låtsas vara någon annan
Påhittig	Att man är bra på att komma på nya idéer
Pratkvarn	Någon som pratar väldigt mycket

Att pladdra	Att prata
Podd	När man spelar in en diskussion eller ett samtal om ett speciellt ämne, som man spelar in och sedan lägger upp på internet så att alla i hela världen kan lyssna
Andfådd	Att andas snabbt och häftigt, flåsa
Envis	Att försöka få sin vilja igenom, inte ge upp
Att ge med sig	Att ge upp, göra som den andra säger
Utmärkt	Väldigt bra
Plural	Flera
Att sätta sin tillit till någon	Att tro på, lita på någon
Otålig	Ivrig, man har svårt att vänta på någonting

Lektion 4 - FRAMTIDEN-tabellen måste ske efter orientering i idrott

---

Eleverna får möjlighet att använda den information och kunskap som de vid tidigare lektioner tillgodogjort sig om områdets historia, och hur det ser det ut nu. De får öva sin kognitiva förmåga samt slutledningsförmåga.

Förberedelser och material

- Ledtrådar från orienteringen
- Elevernas DÅ- och NU-tabeller
- FRAMTIDEN-tabeller, en kopia per elev
- Ta fram begreppskorten

Låt eleverna sitta i grupper och diskutera ledtrådarna, och tillsammans lista ut vilken ledtråd som ska vara under respektive begreppskort. Uppmärksamma eleverna på att använda perspektiven “nu och då” för att gissa hur platsen kan komma att se ut om 50 år.

Eleverna arbetar vidare individuellt med tabellen och fyller i den sista tabellen med hjälp av ledtrådarna.

FRAMTIDEN

Miljö

Bostäder

Människor

Lektion 5 och 6 - manusskrivning. Hur kommer området se ut i framtiden?

Under lektionerna får eleverna använda och skapa nytt stoff av den kunskap som de tillgodogjort sig under programmet. Detta kommer att mynna ut i manus som sedan blir en podcast om framtiden.

Förberedelser och material

- Elevernas tabeller
- Manusmall – en kopia per elev eller per grupp
- Fördela ett expertområde per elev
- Arbetsgång, en kopia per elev

Återkoppla till uppdraget som eleverna har fått av Schwartz. Lyssna gärna på ett utdrag ur en podd i klassrummet. [Exempelvis Julias coola Djur på spotify.](#)

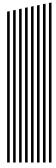
Utifrån tabellerna som eleverna fyllt i under tidigare lektioner ska eleverna i sina grupper skriva manus om hur de tror att området kommer att se ut i framtiden.

Därefter delar du ut ett expertområde per elev (miljö, människor och bostäder/hus).

Du bestämmer vilken elev som får vilket expertområde för att utmana och utveckla eleven utifrån hens förutsättningar. Gå sedan i helgrupp igenom arbetsgången, vad ett manus är och hur man gör för att skriva ett manus. I manuset ska varje expert redogöra för sitt ämne.

ARBETSGÅNG

Steg 1 individuellt arbete

Hur tror du att området kommer att se ut i framtiden?
Rita och/eller skriv dina tankar.

Steg 2 grupparbete

Prata ihop er om vad ni har kommit fram till. Använd er av manusmallen och skriv upp era idéer. Det kan också vara bra att rita så att ni lättare kommer ihåg vad ni ska prata om.

Steg 3 grupparbete

Bestäm vem som ska säga vad.

Steg 4 grupparbete

Öva på ert manus.

Steg 5 grupparbete

Spela in podden på Berättarministeriet.

Miljö

Hur kommer klimatet vara i framtiden?

Hur kommer miljön (hur det ser ut utomhus) förändras?

Människor

Kommer det att finnas fler eller färre människor i världen framtiden?

Kommer människan se likadan ut i framtiden?

Bostäder och hus

Kommer det byggas fler bostäder i framtiden?

Hur kommer bostäderna och husen att se ut i framtiden?

Innan final
ska manus
vara klara!

FINAL!

På Berättarministeriet

Eleverna välkomnas tillbaka för att spela in sina poddar. När inspelningarna är klara sparas dessa på ett USB. Besöket avslutas med att grupperna lyssnar på poddarna tillsammans.

GEMENSAMT MÅL

Brev 3 - Återkoppling från redaktör Schwartz

Förberedelser

- Brev 3 (finns på sida 28)
- Begreppslista att utgå ifrån när du läser brevet - får *inte* delas ut till eleverna

Det sista som sker i programmet är att klassen tar emot ett brev från redaktör Schwartz som en återkoppling på deras arbete. Brevet läses upp i klassrummet på valfri lektion ca en vecka efter finalbesöket. Skriv gärna upp orden på tavlan och gå igenom vad de betyder medan du läser brevet för att ge eleverna språkligt stöd.

Hej barn!

Jag har något spännande att berätta. Häromdagen knackade det på hos bokförlaget. I dörren stod en man med en väldigt... egen utstyrsel. Barn, tänk er en vandrande verktygslåda. På hans rock hängde förstoringsglas, kompasser och kartor. Fickorna höll nästan på att spricka för att de var så fulla av glasburkar och mätinstrument. Han sa att han länge varit nyfiken på Abbas utomjordingsbutik och att han hade vägarna förbi. Han var nämligen på jakt efter ett paket som han hade tappat bort. Då förstod vi att det måste vara det paketet med en karta i som vi hittade här på bokförlaget för ett tag sedan.

Lappen och kartan har nu kommit tillbaka till sin rätta ägare. Mannen visade sig vara en samhällsplanerare som heter Per Idris. Som samhällsplanerare arbetar han med att analysera stadsmiljöer och hur människor på bästa sätt kan leva i dem. Och det var just vad han hade gjort den dagen då han tappade paketet med kartan och lappen!

Jag tyckte det såg bökiigt ut att bära runt på alla de där prylarna. Men så slog det mig att Per ju faktiskt är en slags författare. Han skriver ner platsers historier och berättelser och fantiserar fram nya möjliga berättelser för alla platser och de som ska bo där. Har ni hört! Tänk vad spännande! Undrar hur många fler platser det finns som har en spännande historia bakom sig? Antagligen hur många som helst. Antagligen alla. Världen förändras ständigt...

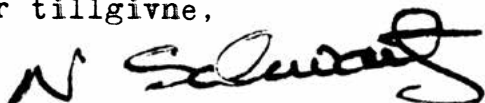
I vilket fall. Per är mycket glad att paketet kom tillbaka till honom, som han har sökt!

Hur det hamnat på Berättarministeriet har vi ingen aning om. Huvudsaken är att mysteriet är löst.

Det har sagts att skogen är balsam för själen. På samma sätt är era poddar balsam för öronen. Jag har dragit mig tillbaka med era berättelser på högsta volym. Det är ljuvligt lugnt. Äntligen är det ro på förlaget igen. Ni har så kloka tankar om framtiden.

Jag är mycket tacksam för er hjälp. Sluta aldrig utforska barn, äventyret väntar runt varje hörn för den nyfikne.

Er tillgivne,

Redaktör N. Schwartz

Ordlista brev 3

Utstyrsel	Klädsel
Förstoringsglas	Ett verktyg med glas som förstorar det man tittar på
Kompass	Verktyg som visar de fyra väderstrecken
Bökigt	Jobbigt, krångligt
Prylarna	Sakerna
Ständigt	Hela tiden
Sökt	Letat
Balsam för själen	Ett uttryck som betyder att man mår bra och får lugn och ro
Dragit mig tillbaka	Luta mig tillbaka, slappna av, "chilla"
Ljuvligt	Underbart, härligt
Samhällsplanerare	Ett jobb där man planerar hur en stad/område ska se ut. T.ex. hur många bostäder det ska finnas, bilvägar, cykelvägar, parker osv.

Centralt innehåll

Hälsa och livsstil

- Ord och begrepp för och samtal om upplevelser av lek, hälsa, natur- och utevistelser.

Friluftsliv och utevistelse

- Att orientera sig i närmiljön och enkla kartors uppbyggnad. Begrepp som beskriver rumsuppfattning.
- Lekar och rörelse i natur- och utemiljö.
- Allemansrättens grunder.
- Säkerhet och hänsynstagande i samband med lekar och spel samt vid natur- och utevistelser.

Lektion 1 - Allemansrätten, rättigheter och skyldigheter i naturen

---

Lektion 1 - Allemansrätten, rättigheter och skyldigheter i naturen

Eleverna introduceras till allemansrätten och möter vad man får och inte får göra i naturen. Eleverna får även reflektera och fundera över begrepp som hör allemansrätten till.

Förberedelser och material

- Kopieringsunderlag om allemansrätten till eleverna, en kopia per elev
- Förbered filmen om allemansrätten

Eleverna får en genomgång av allemansrätten. Diskutera rättigheter och skyldigheter i naturen. Om möjlighet finns, se gärna på filmen om allemansrätten från Naturskyddsverket: <https://www.naturvardsverket.se/allemansratten>

Du som lärare kan återknyta till elevernas besök på Berättarministeriet genom att ställa frågor som

- Vad är en rättighet?
- Vad är en skyldighet?
- Vilka rättigheter och skyldigheter har man på platsen som ni besökte?
- Hur tror ni att platsen används av människor?

Låt eleverna läsa igenom tabellen som sammanfattar allemansrätten. Låt dem därefter sitta i grupper och diskutera vad de olika påståendena betyder. Be dem gärna diskutera och anknyta till sina egna erfarenheter - om de har varit i skogen eller på något annat sätt använt sig av allemansrätten i vardagen.

ALLEMANSRÄTTEN

Du får 😊	Du får inte ☹️
Gå en promenad i skogen	Bryta av grenar eller kvistar och förstöra träden
Ha picknick	Störa andra människor och djur
Bada i en sjö	Mata djur
Tälta i skogen	Skräpa ner i naturen
Plocka svamp, bär och blommor som inte är fridlysta	Gå på en åker där det växer grödor, som potatis och kål.
Grilla om det inte är eldningsförbud	Klättra in på en tomt som har stängsel

---

Lektion 2 - Kartmemory

Eleverna introduceras till orientering för att sedan kunna orientera sig i sitt närområde.

Förberedelser och material

- Kartmemory (kopieringsunderlag finns på nästa sida)
- Utskrivna diskussionsfrågor

Eleverna introduceras till orientering och vad det innebär, varför det är viktigt och vad man behöver när man är ute och orienterar. Gå igenom vad de olika symbolerna på kartan betyder och varför de finns.

Eleverna får sedan spela kartmemory i smågrupper. På memoryspelet finns de symboler som ni tidigare har gått igenom i helklass.

När eleverna har spelat kartmemory får de diskutera de fyra diskussionsfrågorna i smågrupper. Varje elev har ansvar för en fråga.

Kartmemory

Introducera eleverna till kartan och dess uppbyggnad. Vad är en karta?
Hur fungerar kartor?

Tips: Fler symboler och pedagogiska filmer finns på:
orientering.se och lantmateriet.se

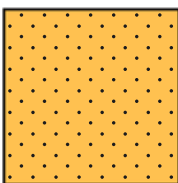
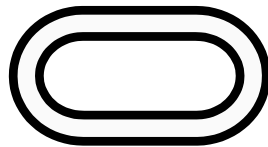
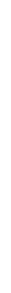
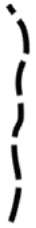
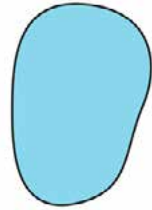
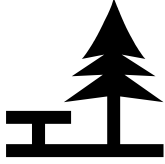
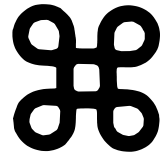
Symbolerna kan skrivas ut och användas som ett memory, eller som flashcards.
Förklara svåra ord och vad symbolerna innebär.

Diskussionsfrågor

- Vad betyder orientering?
- Varför är det bra att kunna orientera?
- Vad behöver man när man orienterar?
- Behöver man kunna något speciellt när man orienterar?

Badplats	Sjukhus	Sevärdighet (en känd plats)
Rastplats (Ett ställe där man kan stanna och vila)	Fotbollsanläggning (fotbollsplan)	Körväg
Motionsslinga (En väg där man kan promenera & springa)	Skidspår (En väg där man kan åka skidor)	Sjö
Stig	Sten	Stor/bred väg
Höjd	Torn	Grusväg
Parkering	Idrottsanläggning (En plats där man kan träna)	Hus/byggnad
Åker (Odling)		

Lektion 3 - Orientering. Ledtrådar om framtiden. Måste ske mellan lektion 3 och 4 i SO

Eleverna får under orienteringslektionen öva sina teoretiska kunskaper från förra lektionen i praktiken.

Förberedelser och material

- Skapa en orienteringsbana genom att placera ut de fem ledtrådarna i kontrollstationerna.
- Eleverna delas in i samma grupper som de arbetade i under SO-lektionen.

Dags för eleverna att testa sina orienteringskunskaper!

Viktigt: Berätta för eleverna att du vet att de undersöker hur ett visst område kommer att se ut i framtiden på SO-lektionerna och att du har bytt ut kontrollerna mot ledtrådar som eleverna ska hämta.

Eleverna arbetar med orienteringen i sina grupper och ska nu hitta ledtrådarna som du placerat längs banan. Efter lektionen lämnar du gruppernas ledtrådar till SO-läraren.

1. Planera en bana och förbered kartor

2. Häng upp ledtrådarna

3. Jakten kan börja!

Innan final
ska manus
vara klara!

FIMALI

På Berättarministeriet

Eleverna välkomnas tillbaka för att spela in sina poddar. När inspelningarna är klara sparas dessa på ett USB. Besöket avslutas med att grupperna lyssnar på poddarna tillsammans.

GEMENSAMT MÅL

Brev 3 - Återkoppling från redaktör Schwartz

Förberedelser

- Brev 3
- Begreppslista att utgå ifrån när du läser brevet - får *inte* delas ut till eleverna

Det sista som sker i programmet är att klassen tar emot ett brev från redaktör Schwartz som en återkoppling på deras arbete. Brevet läses upp i klassrummet på valfri lektion ca en vecka efter finalbesöket. Skriv gärna upp orden på tavlan och gå igenom vad de betyder medan du läser brevet för att ge eleverna språkligt stöd.

Hej barn!

Jag har något spännande att berätta. Häromdagen knackade det på hos bokförlaget. I dörren stod en man med en väldigt... egen utstyrsel. Barn, tänk er en vandrande verktygslåda. På hans rock hängde förstoringsglas, kompasser och kartor. Fickorna höll nästan på att spricka för att de var så fulla av glasburkar och mätinstrument. Han sa att han länge varit nyfiken på Abbas utomjordingsbutik och att han hade vägarna förbi. Han var nämligen på jakt efter ett paket som han hade tappat bort. Då förstod vi att det måste vara det paketet med en karta i som vi hittade här på bokförlaget för ett tag sedan.

Lappen och kartan har nu kommit tillbaka till sin rätta ägare. Mannen visade sig vara en samhällsplanerare som heter Per Idris. Som samhällsplanerare arbetar han med att analysera stadsmiljöer och hur människor på bästa sätt kan leva i dem. Och det var just vad han hade gjort den dagen då han tappade paketet med kartan och lappen!

Jag tyckte det såg bökiigt ut att bära runt på alla de där prylarna. Men så slog det mig att Per ju faktiskt är en slags författare. Han skriver ner platsers historier och berättelser och fantiserar fram nya möjliga berättelser för alla platser och de som ska bo där. Har ni hört! Tänk vad spännande! Undrar hur många fler platser det finns som har en spännande historia bakom sig? Antagligen hur många som helst. Antagligen alla. Världen förändras ständigt...

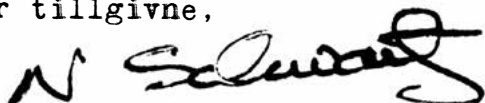
I vilket fall. Per är mycket glad att paketet kom tillbaka till honom, som han har sökt!

Hur det hamnat på Berättarministeriet har vi ingen aning om. Huvudsaken är att mysteriet är löst.

Det har sagts att skogen är balsam för själen. På samma sätt är era poddar balsam för öronen. Jag har dragit mig tillbaka med era berättelser på högsta volym. Det är ljuvligt lugnt. Äntligen är det ro på förlaget igen. Ni har så kloka tankar om framtiden.

Jag är mycket tacksam för er hjälp. Sluta aldrig utforska barn, äventyret väntar runt varje hörn för den nyfikne.

Er tillgivne,

Redaktör N. Schwartz

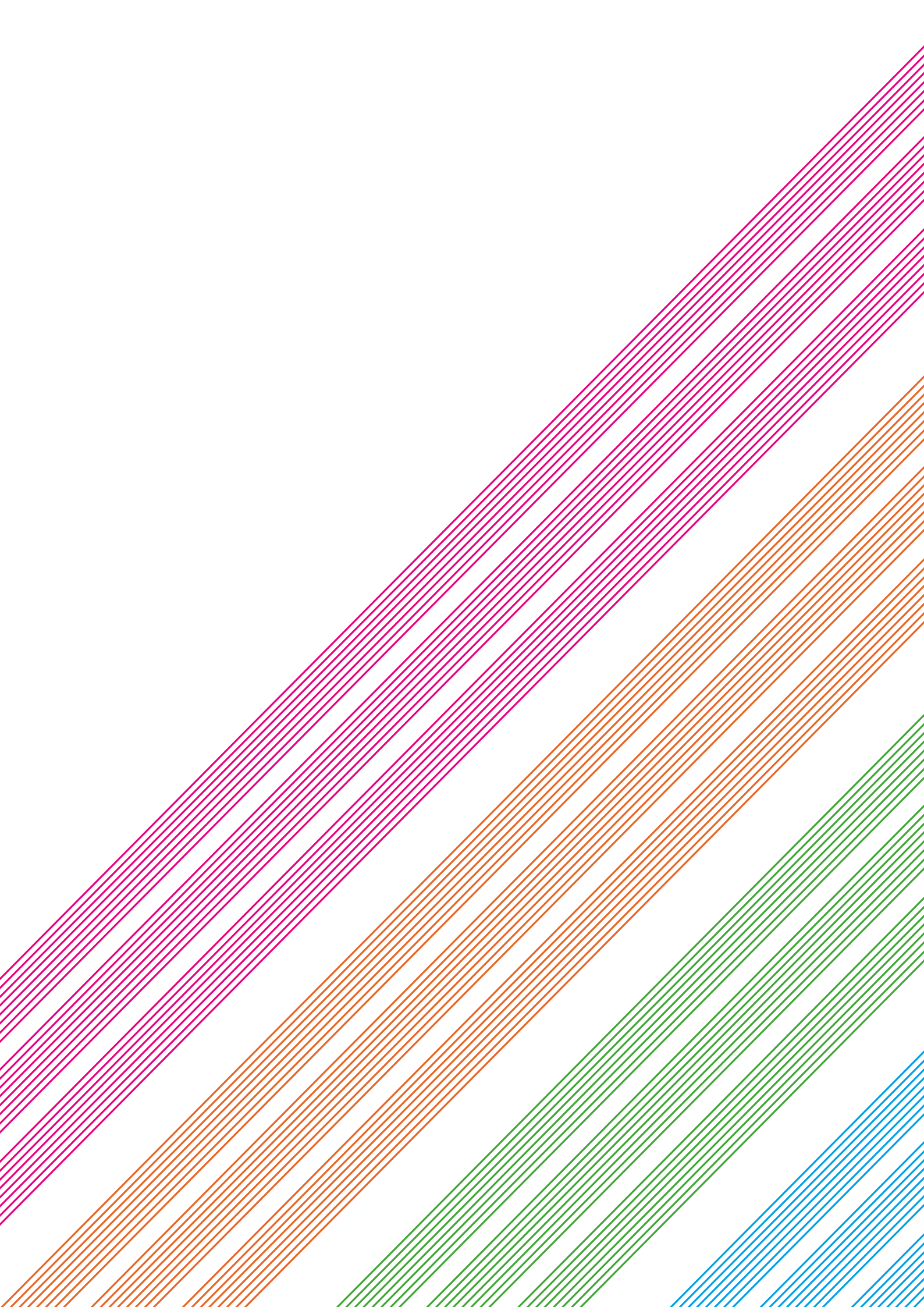

Ordlista brev 3

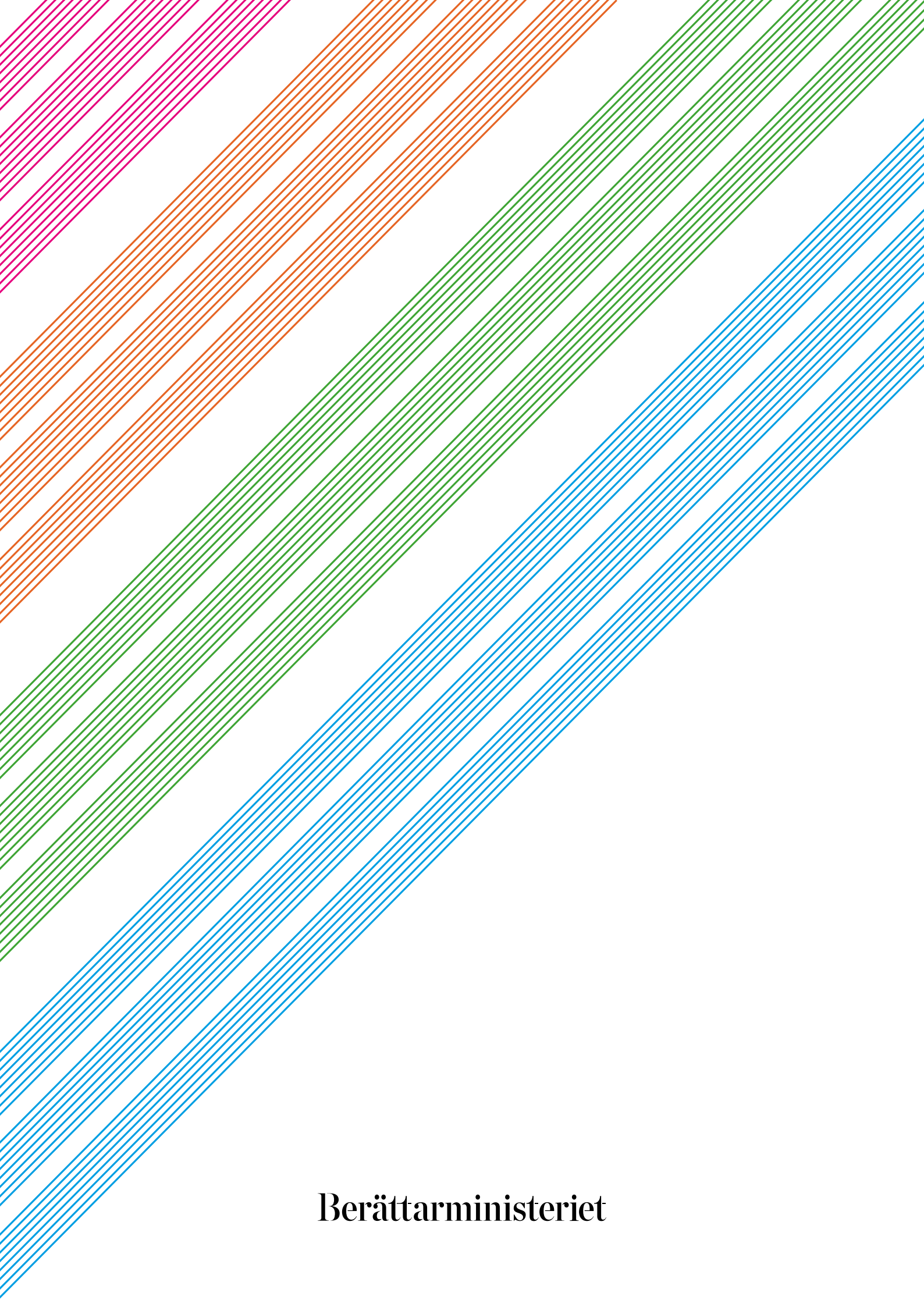

Egen	När en människa är lite speciell på sitt eget vis
Utstyrsel	Klädsel
Förstoringsglas	Ett verktyg med glas som förstorar det man tittar på
Kompass	Vertyg som visar de fyra väderstrecken
Samhällsplanerare	Ett jobb där man planerar hur en stad eller ett område ska se ut. T.ex. hur många bostäder det ska finnas, bilvägar, cykelvägar, parker osv.
Analysera	Att ta reda på hur något fungerar eller är och försöka förstå varför det är så
Bökigt	Jobbigt, krångligt
Balsam för själen	Ett uttryck som betyder att man mår bra och får lugn och ro
Dragit sig tillbaka	Luta sig tillbaka, slappna av, chilla

Berättarministeriet

Berättarministeriet

Berättarministeriet